

SVEOBUH VATNI

JIDING

SVEOBUH VATNI
JIDING

*Definitivni prevod
taoističkog majstora
Alfreda Huanga*

*Beograd
2009*

Naslov originala:
The Complete I Ching - Alfred Huang
© Copyright na prevod za Srbiju
BABUN

Izdavač
BABUN
Urednik: Dragan Paripović

Prevod:
Dragan Paripović i Goran Bojić
Lektura: Ana Bešlić

Štampa: Lukaštampa, Beograd
Tiraž: 913
Prvo Izdanje

ISBN 978-86-83737-62-8

*U ovom velikom dobu promene
ova knjiga je posvećena onima
koji čeznu za promenom i spremni su
da promene ovaj život
za jedan drugi sa više smisla,
uspeha, obilja i sreće.*

*Kada bi se moj život
mogao produžiti
posvetio bih pedeset godina
proučavanju Knjige promene
i onda možda više
ne bih pravio velike greške*

Konfucije, sa sedamdeset godina

Sadržaj

Zahvalnice	13
Predgovor	15
Deset dodataka ovom prevodu	20
U vezi prevoda	27
Kako koristiti ovu knjigu	29
Uvod	35
Leteti sa Ji dingom	40

GORNJI KANON

1. Čijen · Pokretanje		55
2. Kun · Odazivanje		72
3. Džun · Početak		89
4. Meng · Detinjstvo		98
5. Ksi · Potreba		106
6. Song · Rasprava		113
7. Ši · Mnoštvo		120
8. Bi · Jedinstvo		127
9. Ksijao Ksi · Mala Akumulacija		134
10. Lu · Ispunjenje		141
11. Tai · Napredak		147
12. Pi · Prepreka		156
13. Tong Ren · Usklađivanje		164
14. Da Jou · Velika Žetva		172
15. Čijen · Smernost		179

16. Ji · Zadovoljstvo		186
17. Sui · Praćenje		194
18. Gu · Isceljivanje		201
19. Li · Približavanje		208
20. Guan · Posmatranje		215
21. Ši He · Iskorenjivanje		222
22. Bi · Ukrašavanje		229
23. Bo · Propadanje		236
24. Fu · Vraćanje		242
25. Vu Vang · Iskrenost		250
26. Da Ksi · Velika Akumulacija		257
27. Ji · Ishrana		264
28. Da Guo · Veliko Preterivanje		271
29. Kan · Tama		278
30. Li · Svetlost		285

DONJI KANON

31. Ksijen · Međusobni uticaj		294
32. Heng · Dugotrajnost		302
33. Dun · Povlačenje		310
34. Da Džuang · Velika Snaga		316
35. Đing · Napredovanje		322
36. Ming Ji · Pomračenje Uma		328
37. Dia Ren · Domaćinstvo		335
38. Kui · Razlike		342
39. Đijen · Teškoća		349
40. Đie · Olakšanje		356
41. Sun · Umanjivanje		363
42. Ji · Uvećavanje		369
43. Guai · Uklanjanje		376
44. Gou · Susret		382
45. Cui · Okupljanje		389
46. Šeng · Rast		396
47. Kun · Iscrpljivanje		402
48. Đing · Dopunjavanje		410

49. Ge · Ukidanje Starog		417
50. Ding · Uspostavljanje Novog		425
51. Džen · Preduzimanje Akcije		433
52. Gen · Mirovanje		440
53. Đian · Postepeno Razvijanje		446
54. Gui Mei · Udavača		452
55. Feng · Obilje		458
56. Li · Putovanje		464
57. Ksun · Skromno Nastavljanje		470
58. Dui · Radovanje		476
59. Huan · Raspršivanje		481
60. Đie · Ograničavanje		487
61. Džong Fu · Unutrašnja Iskrenost		493
62. Sjao Guo · Malo Preterivanje		500
63. Đi Đi · Već Dovořeno		508
64. Vei Đi · Joř Nedovořeno		515

Kratka istorija dinastije Džou	522
Glosar	524

Zahvalnice

Želeo bih da izrazim svoju duboku zahvalnost trima najvažnijim osobama; bez njihove ljubazne pomoći ovu knjigu ne bi bilo moguće napisati. Prva je moj poštovani učitelj, Majstor Jin; bez njegovih iskrenih poduka, ne bih bio u stanju da prevedem ovu knjigu.

Druga je moj dragi prijatelj, Bil Smit (*Bill Smith*), koji je od 1973. godine svakodnevno koristio Ji đing i redovno vodio beleške o svojoj praksi. Nakon pete revizije rukopisa rekao mi je: „Alfrede, poslednjih pedeset godina Ji đing u prevodu Riharda Vilhelma bio je standard. Nadam se da će sledećih pedeset godina tvoja knjiga biti standard“. Ja ne znam da li će moj prevod postati standard narednih pedeset godina, ali izazov koji mi je Bil postavio kao i njegovo bodrenje bili su osnovna pokretačka snaga za neprekidan rad na ispravkama teksta.

Treća važna osoba je Džon Grejem (*John Graham*), urednik izdavačke kuće Iner Tradišns Internešnal (*Inner Traditions International*). Njegovo gorljivo nastojanje da preporuči moju knjigu za objavljivanje svom preduzeću podseća me na jednu drevnu priču:

Nije retkost pronaći konja koji može da prevali hiljadu lija na dan, ali čovek po menu Ba-le je retkost. U kasnom periodu *Prolećnih i jesenjih anala* (770-476 p.n.e.), živeo je jedan čovek, Ba-le, koji je bio u stanju da proceni konja samo pogledom. U mnoštvu konja on je bio u stanju da izdvoji onog koji će moći da prevali hiljadu lija dnevno. (Li je kineska mera za dužinu jednaka polovini kilometra.)

Ova priča sugeriše da bi, bez Ba-lea, konji koji su u stanju da prevale hiljadu lija neretko ostali neprimećeni i bili odbačeni. I mada moj novi prevod Ji đinga nije konj koji može da prevali 1000 lija, bez Džona Grejema on bi ostao neprimećen.

Takođe želim da izrazim iskrenu zahvalnost Stivu Tomsonu (*Steve Thomson*) i Lindi Milar (*Linda Millar*). U vreme kada sam počinjao rad na ovom prevodu, živeo sam u jednom zen manastiru u Haikuu, na Mauiju, gde sam upoznao Stiva. Kada je primetio da se bavim novim prevodom Ji đinga, rekao mi je da je veoma zainteresovan da pročita moj rukopis. Tokom prva tri meseca rada on je dolazio kod mene kući svake večeri da iščitava moj novi prevod i ukazuje mi na greške koje sam pravio u engleskom pravopisu i jeziku. Kada sam završio petu reviziju teksta, Linda je još jednom prekontrolisala tekst.

Hteo bih da se zahvalim i Margaret Dinkins (*Marguerite Dinkins*) za ljubav koju mi je pružila. Za vreme odmora na Mauiju, ona je provela svaki trenutak svog dragocenog vremena sa mnom, iščitavajući rukopis i doterujući moj engleski u prevodu. Uživali smo u predivnom pejzažu, lepom vremenu, harmoničnoj atmosferi i našoj ljupkoj bliskosti.

U vreme kada sam radio na sedmoj reviziji teksta, u moj život je ušla Kortni Kolins (*Courtney Collins*). Zahvaljujući čistoti njenog srca i iskrenoj ljubavi iskusio sam harmoniju jina i janga, ples duša i međuigru Neba i Zemlje. Vrlina njene ženstvenosti dovela me je do novog nivoa razumevanja istinskog značenja Ćijena i Kuna, prvog i drugog heksagrama Ji đinga.

Još jednom bih hteo da se zahvalim Bilu Smitu za njegovo uvažavanje Tao-a Ji đinga. On je razumeo koliko je važno da se za svaki heksagram pronade prikladna reč na engleskom. Tokom osme revizije teksta, otkrio sam da moj prvi rukopis nije bio apsolutno objektivan. Uz pomoć Bila, još jednom sam prekontrolisao rukopis, reč po reč, upoređujući ga sa kineskim tekstom nekoliko puta, pa sam na mnogim mestima vratio kineski red reči. Bez Bilove pomoći ne bi bilo moguće da u svojoj poslednjoj reviziji otkrijem istinske boje Ji đinga.

Hteo bih da iskažem svoje poštovanje prema izdavačkoj kući Iner Tradišns zato što je prihvatila da objavi ovu knjigu, dajući tako ogroman doprinos predstavljanju i širenju kineske kulture. Takođe, moje iskreno poštovanje, naročito prema Timu Džonsu (*Tim Jones*), za dizajniranje prekrasne naslovne strane knjige koja na pravi način izražava njen duh, i Kristini Kamp (*Cristin Kamp*), za dizajniranje njene unutrašnjosti i priređivanje drevnih ideograma za svaki heksagram. Takođe izražavam svoju duboku zahvalnost svom uredniku Rouenu Džejkobsenu (*Rowan Jacobsen*) za njegov trud, podršku i sugestije dok mi je pomagao da pretvorim jedan od najdubljih i najapstraktnijih kineskih klasika u čitljivu knjigu.

Predgovor

I

U Sjedinjene Države sam iz rodne Kine došao 1980. godine. Nakon šesnaest godina provedenih u Americi otkrio sam da se veliki broj ljudi na Zapadu zanima za Ji đing – Knjigu promene. No, u zemlji u kojoj je nastala, priča o ovoj knjizi je tekla malo drugačije.

Još od svog najranijeg doba slušao sam o tome da je Ji đing - Tjen Šu, nebeska knjiga; bez usmenog objašnjenja kompetentnog stručnjaka, niko je ne može razumeti. Kada su komunisti zavladao Kinom 1949. godine, Ji đing je proglašen feudalnom knjigom praznoverica. Sklonjena je sa tržišta a njeno čitanje bilo je zabranjeno. Ranih šezdesetih godina, pre takozvane Kulturne revolucije, dr Ting Ći-hua, najpoznatiji kineski lekar u Šangaju, profesor Liu Jen-ven, poznati profesor kineske klasične književnosti i ja okupljali smo se u kući poštovanog Majstora Jina gde nas je on podučavao Ji đingu. To je bila, u apsolutnom smislu te reči, podzemna aktivnost. U to vreme, sva trojica smo bili osumnjičeni kao zagovornici kontrarevolucije i desničari. Da je za naše susrete načuo bilo koji član partije ili pripadnik policije, mi bismo, bez sumnje, dopali robije. Majstor Jin bio je star preko osamdeset godina. On je predosećao da će velika nesreća uskoro zadesiti Kinu pa je pozeleo da svoje učenje prosledi dalje, pre nego što umre. On se sam ponudio da nas podučava ezoteričnom znanju Ji đinga, koje je primio od svog poštovanog učitelja. I tako, dok smo se mi bavili izučavanjem, situacija u Kini se sve više pogoršavala, a naše raspoloženje je bivalo sve sumornije. Znali smo da će mnoge porodice biti razorene, a bezbroj ljudi pogubljeno.

Mada smo predosećali da nakon duge noći dolazi zora, do svitanja nikako nije dolazilo. Posle dve godine, Majstor Jin i dr Ting su, jedan za drugim preminuli. Profesor Liu izgubio je želju za životom. Pokušao je samoubistvo

nekoliko puta. Mada sam ga ohrabrivao da istraje, duboko u svom srcu osećao sam da su oni koji su već umrli blagosloveni. Oni su okončali svoju patnju i spremni su da uživaju u večnom spokoju. Oni koji su još uvek živi moraju da se nose sa svim vrstama nezamislivih patnji i bore se za opstanak.

Prema Ji đingu, svaka zemlja ima svoju sudbinu, isto kao što i svaka osoba ima svoju sudbinu, ali svako ima mogućnost izbora. Od sva četiri učenjaka, ja sam bio najmlađi. Ostali su bili godište moga oca. U njihovom prisustvu uvideo sam da imam puno toga da učim i iskusim. U dubini svog srca ja sam odlučio da živim, toliko dugo da bih video dalju sudbinu Kine, bez obzira na predstojeće teškoće. Jula 1957. bio sam osuđen na svakodnevni težak manuelni rad, a septembra 1966. i na zatvor. Tokom prvih devet godina u zatvoru, skoro svakog dana su me ispitivali u vezi mojih „kontrarevolucionarnih“ aktivnosti. Zbog toga što sam završio misionarsku školu i bio dekan Teološkog fakulteta, moji islednici pritiskali su me da priznam kako sam američki špijun. Svaki put ja sam poricao takve optužbe. Na kraju više nisu znali šta da rade pa su mi pripretili smrću. Međutim, kako sam bio omiljena ličnost u Kini, nisu se usudili da to sprovedu odmah, već su mi svakoga dana ponavljali da će me ubiti.

Tokom dvadeset dve godine mojeg robijanja, mada nisam mogao da se pri-setim svih šezdeset četiri heksagrama, ja sam u potpunosti prihvatio Tao Ji-a, suštinu Ji đinga, koja kaže da kada događaji dostignu svoju krajnost, dolazi do rađanja novih suprotnosti. Svakog dana čitao sam pažljivo službene novine od šest strana, ne propuštajući ni jednu reč. Čim sam video da se situacija u mojoj zemlji do kraja pogoršala, bilo mi je lakše. Znao sam da će nakon duge tmine nastupiti zora. Najmračnije je pre svitanja.

II

Ji đing je veoma stara knjiga. Postojala je više od dve hiljade godina pre Konfucija (551-479 p.n.e.). U početku je jezik Ji đinga bio jednostavan i lak za razumevanje. Na žalost, ovaj drevni jezik je zastareo pre mnogo vremena. U to vreme bio je mali broj kineskih slova. Kao rezultat toga, mnoga slova imala su isti oblik ali sasvim drugačije značenje. Na drugoj strani, mnoga slova imala su različit oblik, ali isti izgovor. Njihova upotreba bila je naizmenična. Zbog toga je tekst otvoren za mnoga tumačenja. U zavisnosti od punktuacije slova ili rečenice, pojavljuju se mnoga značenja. Iz tog razloga, čak i Kinezi su retko kad sposobni da pravilno i u potpunosti razumeju Ji đing bez verbalnog uputstva kompetentnog učitelja. Po mom dolasku u

Sjedinjene Države iznenadio sam se kada sam video koliko prevoda Ji đinga ima na engleskom jeziku. Nije mi jasno kako su svi ovi prevodioci uspeli da nađu učitelje Ji đinga i uz njih provedu decenije neophodne za ispravno razumevanje ove knjige.

Za Kineze je Ji đing je isto što i Biblija, a napisali su ga četiri najcenjenija mudraca u našoj istoriji – Fu Hsi, kralj Ven, vojvoda od Džoua i Konfucije. Kineski prevod za Sveto pismo je *Šeng đing*. *Šeng* je isto što i „sveti“, a *đing* znači „klasič“. Kinezi shvataju da je *đing* isto što i Tao, istina, najsvetija od drevnih knjiga. I zbog toga što poštuju jevrejske svete spise i hrišćansku crkvu, oni svoje poštovanje prema Bibliji izražavaju tako što je nazivaju *đing*. Iz tog razloga, kineski prevod Bibilije nije odstupio od originalnog teksta. Zbog toga, smatram da ma koji prevod Ji đinga ne bi smeo da odstupa od originalnog teksta; u suprotnom, to nije Ji đing.

Od svih prevoda najbolji su Vilhelmov (objavljen na engleskom 1950. godine) i Legeov (*James Legge*) koji je objavljen 1882. godine. Ali, ni ovi prevodi, sa moje tačke gledišta, nisu do kraja verni kineskom Ji đingu; oni su pozapadnjačeni. Da bi doterala svoj engleski (nemački) ili uobličili neki koncept, oba autora su unosila svoje tumačenje teksta na način koji ograničava moguća tumačenja teksta dela koje je u svakom pogledu višeslojno. Idealn prevod trebalo bi da bude po svojoj formi engleski, ali po svojoj suštini kineski. Budući da se radi o proročanskoj knjizi, Konfucijevi komentari su neizbežni. Kinezi nazivaju Konfucijeve komentare *Deset krila*. Oni veruju da su Ji đingu neophodni deset krila da bi mogao da leti. Drugim rečima, bez Konfucijevih komentara Ji đing se ne može shvatiti. Ovo je tipično kinesko ortodoksno stanovište. Shodno tome, svaki put kada čitam prevode koji poklanjaju premalo pažnje Konfucijevoj mudrosti, osećam kako im nešto nedostaje. Ponekad kada sam koristio engleske prevode za svoje divinacije, osećao sam se tako depresivno da sam gubio želju da to ponovo radim. Sasvim je drugačije kada koristim kineski tekst; tada osećam da ima nade.

Ji đing je uistinu duboka knjiga. Ona umnogome predstavlja izvor kineske kulture. Nakon što su Konfucije i njegovi učenici napisali tumačenja, ona je postala poznata kao knjiga drevne mudrosti. To je knjiga koja onome ko joj se obraća govori ne samo o trenutnim okolnostima i mogućim događanjima u budućnosti već takođe daje uputstva o tome šta činiti a šta ne činiti da bi se prizvala dobra sreća i izbegle loše okolnosti. Ali čoveku uvek preostaje mogućnost izbora. Uputstva se zasnivaju na sveobuhvatnim opažanjima prirodnih zakona od strane drevnih mudraca i njihovih dubokih iskustava principa uzroka i posledice.

Godine 1979. Vrhovni kineski sud proglasio me je nevinim. Izašao sam iz zatvora težak pedesetak kilograma, jedva u stanju da hodam. Odlučio sam da emigriram u Sjedinjene Države. Tokom mojih šesnaest godina u Americi upoznao sam ljude koji su celim svojim bićem bili posvećeni konsultacijama Ji đinga, ali nisu mogli, usled nedostatka autentičnog prevoda, da shvate njegovu suštinu niti da usvoje drevnu mudrost.

Čekao sam na prevod koji će zaista otkriti suštinu knjige. Želja mi se ispunila. Kada sam se preselio na Maui u julu 1993. godine, plan mi je bio da napišem niz knjiga o taoističkom *či gongu*. Jednog julskog jutra, za vreme meditacije, začuo sam unutrašnji glas koji mi je naredio da uradim novi prevod Ji đinga. U prvo vreme sam ga ignorisao. Nikada mi ranije nije padala na pamet takva ideja, i obuzimale su me sumnje. Znao sam da rad na tome podrazumeva prevod jednog zastarelog i mrtvog jezika prvobitnih ideograma na savremeni kineski, a potom prevod istog na engleski. Ukoliko bih odlučio da se posvetim tome, moj zadatak bi bio krajnje težak. Uprkos tome, glas je bio sve glasniji i glasniji. Nisam mogao da ga prenebregnem. Osećao sam da nemam drugog izbora jer, što više sam meditirao to više sam osećao obavezu da uradim prevod Ji đinga zasnovan u potpunosti na kineskim konceptima. Počeo sam da uviđam kako predlog učitelja Jina da me podučava tokom poslednjih godina svog života nije bio slučajan. Imao je dobrih razloga za to. Sada osećam da bi, u ovom dobu velikih promena kada ljudi žarko žele promenu i okolnosti za njih ubrzano sazrevaju, novi prevod Ji đinga baziran na drevnoj kineskoj mudrosti i iskustvu mogao biti od pomoći onima koji su doneli Presudu da sa pouzdanjem uđu u dvadeset prvi vek.

III

Nakon što sam prihvatio ovaj izazov, prva stvar koju sam odlučio bila je da se zadržim na konceptu omanje knjige – lakše je raditi sa knjigom manjeg obima. Konfucije je rekao da je Ji đing knjiga koju čovek treba uvek da ima pri ruci. Manju knjigu je lakše nositi i tako čovek može da je ima uvek uz sebe radi dobijanja mudrih odgovora i životnih smernica. Očito da nisam uspeo u svom nastojanju. Projekat se proširio izvan mojih očekivanja. Tokom nekoliko revizija knjige, ona je postajala sve obimnija. Nakon sedme revizije, knjiga je postala veća no što sam mogao zamisliti.

Originalni Ji đing sastoji se iz šezdeset četiri Presude koje je dao kralj Ven i trista osamdeset šest *jao* tekstova (misli se na linije – prim.prev.) koje je sačinio vojvoda Džou. Presude su kratki sažeci značenja svakog heksa-

grama, one su krcate smislom, ali napisane konciznim stilom. *Jao* tekstovi su analize, prošarane alegoričnim pričama i metaforama, svake od šest linija nekog heksagrama, koje inače opisuju šest stupnjeva pojedine situacije. To, sve u svemu, čini manje od pet hiljada kineskih slova. Kada se prevede na engleski dobija se najviše četrdeset strana. Međutim, ova tanka knjiga otkriva drevnu kinesku kosmologiju Neba i ljudskih bića uklopljenih u jedinstvenu celinu. Nadalje, ona otkriva Tao promene ili, kineski rečeno, Tao Ji-a. Ova dva koncepta čine izvor kineske kulture koji je napajao kinesku misao hiljadama godina. Da bi se istinski razumeo originalni jezik i duh Ji đinga, čovek mora shvatiti da je njegova struktura krajnje isprepletana, a njegov način izražavanja apsolutno striktan. U većini dosadašnjih prevoda ova veza očito nije shvaćena.

Prilikom svog nastojanja da što jasnije izložim jedinstvene crte Ji đinga, knjiga se širila u svom obimu. Napokon sam shvatio da je najbolje da ponudim jedno sveobuhvatno delo koje otkriva suštinu Ji đinga. Kada čitaoci jednom steknu razumevanje simbola, naziva, tekstova i tumačenja Ji đinga, onda mogu leteti na svojim krilima, zanemarujući komentare i objašnjenja.

Deset dodataka ovom prevodu

1. ŠTA JE TAO JI-A

Mnogi zapadnjaci poznaju Ji đing, ali ne znaju za Tao Ji-a. Od brojnih dragulja Ji đinga, najviše cenim Tao Ji-a. Glavna tema Ji đinga jeste da sve na ovom svetu podleže neprekidnim menama, usponima i padovima progresivnog evolutivnog napredovanja. I mada je to glavna tema Ji đinga, ona se nikada ne spominje u samom tekstu. Može se otkriti samo između linija, a naročito u nizu naziva heksagrama te sledu i strukturama heksagrama i linija.

Tao Ji-a takođe nam otkriva zakonitost da se, kada neka situacija dođe do svog ekstrema, ona pretvara u svoju suprotnost. To je podsetnik da prihvatimo neumitnu promenu i budemo spremni da se menjamo pazeći da naša nastojanja budu u skladu sa promenama okolnosti u vremenu. Tao Ji-a takođe kaže: kada su okolnosti i vreme nepovoljni, nikada ne delaj naglo i naslepo. I kada su okolnosti već takve ne treba zbog toga biti depresivan i očajan.

2. RAZUMEVANJE STRUKTURE I SMISLA

Isprva je ova knjiga bila poznata kao Ji dinastije Džou (1122-22 p.n.e.) Pre toga vremena bila su druga dva Ji-a, Ji dinastije Hsia (2005-1776 p.n.e.) i Ji dinastije Šang (1766-1122 p.n.e.) Nažalost, od ove dve knjige sačuvani su samo odlomci.

Nastavljajući rad Fu Hsija, koji je izumeo osam primarnih trigrama, kralj Ven je uredio šezdeset četiri heksagrama i napisao Presude u vezi svakog, da bi njegov sin, vojvoda od Džoua, sačinio tekstove linija, a Konfucije komentare (*Deset krila*). Dodaci ovih triju svetaca dinastije Džou pridali su Ji-u di-

nastije Džou veliki značaj. Nakon što su Konfucijevi komentari bili napisani, Ji dinastije Džou postao je cenjen i obožavan kao Ji đing.

Budući da je Ji đing vrlo stara knjiga i da je njen originalni jezik izbačen iz upotrebe, ona se teško može shvatiti bez Konfucijevih komentara. Kada su ti komentari napisani otvorio se put za ozbiljniji i naučniji pristup Ji đingu. Za vreme dinastije Han (206 p.n.e. do 220 n.e.) pojavilo se novo izdanje Ji đinga sa pet od deset Konfucijevih komentara odštampanih pored originalnog teksta. Na ovaj način, komentari su direktno bacili svetlo na tekst. Ljudi su se više od dve hiljade godina oslanjali na ovakav prikaz. U ovoj knjizi ja se rukovodim istom formom, sledeći njenu praktičnu svrhu, mešajući tekst sa pet komentara, dopuštajući da Konfucijeve originalne reči pojasne tekst. Moj doprinos je u tome što sam pojasnio nazive i strukture šezdeset i četiri heksagrama kao i smisao svakog heksagrama i linije ponaosob.

3. REDOSLED I NAZIVI HEKSAGRAMA

Tao Ji-a je oličen u redosledu i nazivima heksagrama. Lege je dobro vladao starokineskim pisanim jezikom, ali nije verovao u Ji đing. Vilhelm je verovao u Ji đing, ali se njegov prevod oslanja na tuđa usmena tumačenja. Nijedan od njih nije uspeo da u svojoj knjizi pojasni kako šezdeset četiri heksagrama predstavljaju šezdeset četiri različita stupnja jednog povezanog, uzlaznog i silaznog niza ciklične promene.

Mnogo vremena sam utrošio na meditacije i kontemplacije o nazivima heksagrama, kako bih našao odgovarajuće engleske ekvivalente za njih. Razmatrati svaki naziv heksagrama odvojeno od niza i konteksta, predstavlja u potpunosti pogrešan pristup. Redosled šezdeset četiri heksagrama je dobro organizovan. Sistem Gornjeg kanona je dobro uklopljen sa sistemom Donjeg kanona. Na primer, nakon prvog i drugog heksagrama, Čijen i Kun, Vilhelm prevodi naziv trećeg heksagrama kao Teškoća u početku. Džon Blofeld prevodi isto kao Teškoća. Meni ne izgleda dobro ideja da nakon Čijena, koji znači Pokretanje, i Kuna, koji znači Odazivanje, dolazi Teškoća. Čovek tako dobija utisak da Stvaranje nije dobro. To nije kineski način razmišljanja. Konfucije je rekao, „Nakon što su postali Nebo i Zemlja, stvorena je mirijada stvari. Ova mirijada stvari ispunjava prostor između Neba i Zemlje“. Ništa u vezi ovoga nije negativno.

Ako pogledate Presudu kralja Vena, u njoj nema nagoveštaja nikakve „teškoće“. Naprotiv, trećem heksagramu on pripisuje četiri najuspešnija

atributa u Ji đingu. A oni, pak, obećavaju veliku dobru sreću. Zato je u mom prevodu naziv trećeg heksagrama Početak.

4. DREVNI KINESKI IDEOGRAMI

KAO OBJAŠNJENJA NAZIVA HEKSAGRAMA

Da bih dokučio smisao naziva heksagrama koristio sam drevne kineske ideograme *đin ven*. Ovi ideogrami bili su ugravirani na bronzanim predmetima iz doba dinastije Džou. Njihovo korišćenje radi pojašnjenja naziva šezdeset četiri heksagrama je najpodesniji način za razotkrivanje njihovog istinskog smisla, zbog toga što su ideogrami slike, a slike su ključne za razumevanje tačnog smisla kineskih reči. Na primer, ideogram kineskog slova za treći heksagram, Džun, predstavlja tanani izdanak koji se upravo pojavljuje iz zemlje. Ovaj izdanak označava stvaranje, rađanje mirijade stvari. (Ideogram Džuna je prikazan na spoljašnjoj margini.) Najbolji naziv trećeg heksagrama je, stoga, Početak.

5. UVIDI IZ ISTORIJSKE POZADINE

Tradicionalno je kralj Ven priznat kao autor Džou Ji-a (skraćeni naziv knjige). Na početku ovog stoleća većina kineskih učenjaka još uvek je verovala da je kralj Ven preuređio šezdeset četiri heksagrama u toku svog sedmogodišnjeg utamničenja od strane tiranina iz dinastije Šeng (vidi kratku istoriju dinastije Džou u dodatku). Lično verujem da je tokom svog robijanja kralj Ven dobio uvide kako da preuredi šezdeset četiri heksagrama u skladu sa svojom filozofijom jedinstva Neba i čovečanstva. Takođe smatram da je on, nakon što je oslobođen, uradio nekoliko revizija zasnovanih na ličnom i političkom iskustvu.

Tokom šezdesetih izučavao sam istoriju dinastije Džou, upoznavajući se sa istorijskom pozadinom aktivnosti kralja Vena koji se odnose na izvesne heksagrame. Kasnije, kada sam radio na sedmoj reviziji ovoga prevoda, sagledao sam ovu istoriju ponovo, sada mnogo dublje. Isprva sam sumnjao da bih mogao dobiti uvide iz istorijske pozadine dinastije Džou u vezi svakog heksagrama od početka do kraja. Iznenadio sam se kada sam uvideo da je to moguće. Mnogi događaji od istorijskog značaja dogodili su se nakon smrti kralja Vena, i to je bilo za mene neočekivano otkriće. Ova nova realnost nagnala me je da promenim svoj sud. Izgleda da su, nakon smrti kralja Vena, izvesni mudraci u više navrata menjali Džou Ji sve dok knjiga nije dobila sadašnji izgled.

Ovi uvidi pomogli su mi da steknem istinitiju sliku o pozadini Ji đinga. U skladu sa ovim uvidima, prvi i drugi heksagram, Pokretanje i Odazivanje, služe kao uvod u filozofiju kralja Vena o jedinstvu Neba i čovečanstva. Prvi heksagram predstavlja delovanje Neba i deluje kao vodilja Gornjeg kanona; drugi heksagram predstavlja delovanje čovečanstva i deluje kao vodilja Donjeg kanona. Treći heksagram, Početak, predstavlja početak novog ciklusa postignuća kralja Vena, a četvrti Detinjastost, predstavlja detinjastost naroda Džou, za koji je, pod vođstvom kralja Vena, započela nova era prosvetljenja. Poslednja dva heksagrama, Već ispunjeno i Još neispunjeno, označavaju da su uspesi dinastije Šang postignuti i da uspesi dinastije Džou još nisu ostvareni.

6. OBJEDINJAVANJE PREVODA PRESUDA

Ji đing je priručnik za proricanje. Presude kralja Vena i linije vojvode od Džoua mogu da zavaraju divinatore u proceni dobre ili loše sreće. Postoji preko petsto stavki presuda koje su ušle u tekstove tristaosamdesetšest linija. Svaka linija sadrži u sebi barem neku stavku iz presude. Ovih nekoliko stotina stavki iz presuda su striktno izrečene i posebno uređene u različitim stepenovima. Standardizovanje i objedinjavanje ovih presuda o dobroj ili lošoj sreći, čime sam se ja pozabavio u ovom prevodu, pruža divinatoru jasniji i tačniji pogled na sam rezultat proricanja.

7. UVOĐENJE JEDNOSTAVNIJIH NAČINA OBAVLJANJA KONSULTACIJE

Tradicionalan način konsultovanja Ji đinga podrazumeva korišćenje pedeset štapića hajdučke trave. Rukovanje sa njima iz tri puta daje jednu liniju. Potrebno je oko pola sata da bi se dobio heksagram od šest linija. Više od dve hiljade godina nakon što je Ji đing bio napisan, za vreme dinastije Tang (618-907), osmišljen je jedan jednostavniji način, i to putem korišćenja tri novčića. Ovo su metodi koji se najčešće koriste u zapadnom svetu. Međutim, tokom istorije Ji đinga, korišćeni su mnogi različiti metodi. Korišćenjem novčića ili štapića hajdučke trave, u mnogim slučajevima javlja se jedna ili više promenljivih linija. Pokretljiva linija predstavlja sadašnje stanje razvoja u određenim okolnostima, tako da, ukoliko se pojavi više promenljivih linija čija se tumačenja kose jedno sa drugim, dolazi do konfuzije. U ovoj knjizi sam objasnio na koji način ovakvi problemi mogu biti rešeni. Takođe sam uveo nekoliko novih načina divinacije i to:

1. Pojednostavljena verzija divinacije štapićima hajdučke trave
2. Magija osam novčića
3. Predskazivanje uz pomoć osam dragulja

U prvom metodu se štapićima manipulira tri puta tako da se dobija heksagram uz jednu promjenljivu liniju.

U drugom metodu se koristi osam, namesto tri novčića, tako da se manipulisanjem novčića iz tri puta dobija heksagram i jedna promjenljiva linija. Jedan još jednostavniji način koji sam osmislio koristi osam dragulja ili karata i kocku. Ovi metodi su jednostavni i štede vreme. Za par sekundi dobija se nešto što se uz pomoć štapića dobija za pola sata. Svi ovi metodi su do tačina objašnjeni dalje u knjizi.

8. RAZUMEVANJE SITUACIJE

U divinaciji, sadašnja situacija pitača se otkriva uz pomoć naziva i strukture heksagrama, uporedo sa Presudama kralja Vena, Konfucijevim komentarima o Presudama, te Konfucijevim komentarima o Simbolima. Šest linija označavaju šest stupnjeva promene. Prema tome, da bi se stekla dobra sreća i izbegla nesreća od ključnog značaja je da pitač razume svoje mesto unutar situacije. Konfucije je rekao, „Mudra osoba može, samo uz pomoć tumačenja presude heksagrama, da shvati većinu sadržaja.“ Presuda je tumačenje čitavog heksagrama, šest linija uzetih u celini. Prema Konfuciju, istinsko razumevanje simbola i njegovog naziva kao i presude kralja Vena o heksagramu je od presudnog značaja za sagledavanje pitačeve sadašnje situacije. Imao sam priliku da vidim mnoge ljude kako, dok konsultuju Ji đing, obraćaju pažnju na linije pri čemu izbegavaju da sagledaju celokupnu situaciju. Na ovaj način oni od drveća ne vide šumu. Ovo nije ispravan način konsultovanja Ji đinga. Trudio sam se da prevedem tekst što vernije kako bi čitaoci mogli da razumeju celokupnu situaciju i svoje mesto u njoj. Na početku teksta svakog heksagrama je odeljak pod nazivom „Naziv i struktura“. Tu dajem objašnjenje svakog heksagrama – njegovog naziva, sleda i strukture – istražujući poreklo njegovog imena. Na kraju teksta postoji odeljak pod nazivom „Smisao“, koji objašnjava važnost i značenja linija. Ova tumačenja oslanjaju se na Konfucijeve ideje kao i na tradicionalne kineske izreke.

9. SADAŠNJA INFORMACIJA O POTENCIJALIMA U BUDUĆNOSTI

Kada konsultuju Ji đing, ljudi hoće da znaju svoje potencijale u budućnosti kao i sadašnje okolnosti. Ovo dvoje je u bliskoj vezi. Mi živimo u vremenu dubokih promena. Ukoliko prihvatimo da je svaka akcija koju preduzimamo uzrok koji za sebe ima posledicu i da svaka posledica ima neki uzrok, možemo jasnije sagledati rezultate naših akcija. Namera iza svake akcije određuje njenu posledicu. Naše namere i akcije utiču ne samo na nas već i na ostale. Ukoliko verujemo da, dok napredujemo na svom duhovnom putovanju, svaka namera i akcija imaju svoj logičan razvoj, onda to znači da ukoliko delujemo svesno mi evoluiramo svesno, ali ukoliko delujemo nesvesno tada nesvesno *involuiramo*.

U ovoj knjizi, svako tumačenje linije nije ograničeno na sadašnju situaciju. Ono je povezano sa „nastupajućim heksagramom“, koji označava buduću potencijal ili tendenciju. Na početku tumačenja svake linije, postoji informacija o tome gde linija vodi ukoliko se menja.

10. DODATNI ATRIBUTI HEKSAGRAMA

Napredni poklonici Ji đinga teže da istraže svaku situaciju iz holističke perspektive. Oni nisu zadovoljni samo informacijom u vezi sadašnje situacije i budućih potencijala. Oni hoće da razumeju situaciju iz različitih uglova kao i da istraže njenu suštinu. U ovoj knjizi, dodatni atributi su dati na kraju svakog heksagrama, kao što je pokazano na sledećem primeru trećeg heksagrama, Početak:

Slika:	Voda gore, grom dole
Kazuje da:	Oblak iznad groma, Početak
Element:	Voda
Struktura:	Dve čvrste i četiri propustljive linije
Mesec:	Dvanaesti mesec lunarne godine, ili januar
Vladar heksagrama:	Devet na prvom mestu
Suprotni heksagram:	Uspostavljanje novog (50) ☰☷
Obrnuti heksagram:	Detinjstvo (4) ☷☰
Jezgrovni heksagram:	Propadanje (23) ☷☷

Na ovaj način su napredni poklonici u stanju da sagledaju situaciju iz tačke odozgo kao i iz tačke odozdo, iz obrnute kao i iz izvrnute perspektive,